

EVALUERING AF BOLIGRÅDGIVNINGEN TIL ÆLDRE I KØBENHAVN

I. JANUAR 2003-30. APRIL 2005

UDARBEJDET AF ANTROPOLOG KRISTINE NIELSEN FOR SUNDHEDSFORVALTNINGEN

Københavns Kommune april 2005

Indholdsfortegnelse

1. Boligrådgivningen for Ældre i København: Introduktion	2
2.a Målsætninger.....	2
2.b Målgruppe.....	3
3. Succeskriterierne	3
4. Ny viden.....	6
4.a Hvem henvender sig?.....	6
4.b Hvilke ønsker har borgerne?	6
5. Barrierer for mobilitet.....	7
5. a Boligrådgivningens indsats	8
5. b Forslag	9
6. Ny viden i forhold til den etniske indsats	10
Kilder.....	11

1. Boligrådgivningen for Ældre i København: Introduktion

Boligrådgivningen for Ældre i København (BÆK) er et forsøgsprojekt og en del af Københavns Kommunes boligpolitiske strategiplan ”Boliger for alle”, vedtaget i juni 2001. Rådgivningen blev etableret i et samarbejde mellem Københavns Kommune og den private forbrugerorganisation Boligtrivsel i Centrum (BiC). Projektets formål var at tilbyde ældre københavnere rådgivning og information om boligforholdene i København og derigennem bidrage til at øge mobiliteten på boligmarkedet. BÆK har haft lokaler i Vendersgade i Indre By, samme sted som samarbejdspartneren BiC. Rådgivningen har været åben for personlig henvendelse 4 dage om ugen, 4 timer hver dag. Endvidere har rådgivningen deltaget i og arrangeret en række udadvendte aktiviteter og informationsmøder. Bemandingen har været på 3 ansatte og det årlige budget var på 1.740.000 kr.

Projektet med BÆK startede i januar 2003 og afsluttes ved udgangen af april 2005. Som beskrevet i oplægget til projektet afsluttes det med en ekstern evaluering.

Denne evaluering deler sig i tre dele:

- En beskrivelse af rådgivningen, dens formål og målgruppe
- En præsentation af succeskriterier og resultater for BÆK
- En gennemgang af den viden og erfaring, der er blevet opsamlet i projektperioden.

2. Mål og målgrupper

2.a Målsætninger

En arbejdsgruppe bestående af repræsentanter for BiC, Ældrerådet på Indre Østerbro, Økonomiforvaltningen og Sundhedsforvaltningen udarbejdede inden projektets start et arbejdsrapport, der beskriver følgende overordnede formål for BÆK:

- At tilbyde de ældre københavnere en neutral og konstruktiv rådgivning om boligforhold - herunder seniorbofællesskaber - primært med henblik på at sikre de ældres evne til at klare sig selv og at imødegå de sociale og sundhedsmæssige problemer, som særligt for ældre kan opstå som følge af u hensigtsmæssige boligforhold
- At øge mobiliteten på boligmarkedet.

Af mere konkrete mål kan nævnes:

- At de ældre københavnere får indsigt i egen boligsituation og muligheder på boligmarkedet
- At der arbejdes med fraflytning fra store lejligheder til mindre og/eller egnede boliger
- At der arbejdes med at gøre eksisterende boliger ældreegnede
- At der opnås viden om ældreboligområdet og ældres mobilitet på boligområdet
- At medvirke til bedre og mere kommunikation mellem ældre og mellem ældre borgere og andre aktører på boligområdet
- At yde en særlig prioriteret og målrettet indsats - herunder opsøgende virksomhed - i relation til ældre borgere med anden etnisk baggrund end dansk.

Disse mål ønskede man at nå ved at tilknytte forskellige funktioner til boligrådgivningen.

Herunder:

- Personlig og telefonisk rådgivning
- Generel information og opsøgende formidling i samarbejde med andre parter
- Netværksfunktion, bindeled mellem interesserede borgere
- Henvisningsfunktion - henvisning til nøglepersoner i sager, der ligger uden for rådgivningens regi
- Fokuseret etnisk indsats
- Videns- og erfaringsopsamling.

2.b Målgruppe

Boligrådgivningens udgangspunkt var at være åbent for henvendelser fra alle ældre københavnske borgere. Af ressourcemæssige årsager valgte man imidlertid 2 bydele som målgruppe for den udgående virksomhed. Boligrådgivningens geografiske indsatsområde har derfor været Indre By og Indre Østerbro. Rådgivningen har endvidere henvendt sig til 3 forskellige målgrupper inden for gruppen af ældre københavnske borgere:

- Primær målgruppe: Københavnerne i alderen 65-75 år, som bor i store eller ikke-ældreegnede boliger
- Sekundær målgruppe: Københavnerne under 65 og over 75 år, der ønsker bistand og rådgivning
- Særlig målgruppe: Ældre borgere med anden etnisk baggrund end dansk.

3. Succeskriterierne

Der er formuleret en række succeskriterier for BÆK, som blev vedtaget i Sundheds- og Omsorgsudvalget. Midtvejsevalueringen, der opsummerede resultaterne for 2003, viste allerede, at boligrådgivningen var godt på vej. Her følger en opdatering. Succeskriterierne er markeret med kursiv, og under hvert succeskriterium er angivet de opdaterede resultater pr. 18. marts 2005.

- *400 husstande eller ca. 600 personer har i projektperioden været i kontakt med boligrådgivningen til personlig eller telefonisk/elektronisk rådgivning.*

Rådgivningen havde pr. 18. marts 2005 haft 1069 henvendelser svarende til 687 husstande. Der er både tale om borgere, der ønsker rådgivning om deres nuværende boligsituation og rettigheder, borgere der ønsker at flytte, samt borgere der ønsker at sætte sig generelt ind i mulighederne for ældre i København. Midtvejsevalueringen viser, at boligrådgivningen har nået sin primære og sekundære målgruppe: Der er flest i aldersgruppen 65-74, der henvender sig, men der er også mange henvendelser fra borgere, der er både yngre end 64 år og ældre end 74 år.

- *Ved informations-, tema- og fyraftensmøder kommer boligrådgivningen i kontakt med ca. 6-700 borgere.*

Dette succeskriterium er også blevet opfyldt, idet i alt 831 borgere har deltaget i forskellige møder. Møderne er både generelle informationsmøder samt møder arrangeret i samarbejde med andre aktører, som fx FOA, Pensionisternes Samvirke, Valby Sygeplejeklinik og P&O-kontoret Vanløse/Brønshøj/Husum. Undersøgelser fra de 4 første store møder viser ifølge midtvejsevalueringen, at målgruppen blev nået ved disse møder. Over halvdelen af de fremmødte, der udfyldte de omdelte spørgeskemaer, var mellem 65 og 74 år. Der er blevet

afviklet møder og andre aktiviteter med 5 grupper af ældre med anden etnisk baggrund end dansk, hvor i alt 88 borgere har deltaget.

- *Ved 2-3 større arrangementer for ældre borgere måles 10-15 % af deltagerne at have en viden om boligrådgivningens eksistens.*

En sådan undersøgelse er ikke blevet foretaget undervejs.

- *50-60 % af de ældre, som har været i personlig kontakt med boligrådgivningen, har oplevet, at de har fået råd eller opstillet handleplan.*

Det er af hensyn til borgernes anonymitet ikke muligt at lave en ekstern undersøgelse af tilfredsheden, idet navn og data på de borgere, der henvender sig, kun er til internt brug. Materiale fra midtvejsevalueringen, udarbejdet af boligrådgivningens egne medarbejdere, viser dog, at dette succeskriterium er nået. Ifølge boligrådgivningens telefoniske undersøgelse oplever 79 % at få relevante råd eller at have fået opstillet en handleplan.

- *I en stikprøvemåling blandt de ældre, der har været i kontakt med boligrådgivningen, er 90 % "tilfredse" eller "meget tilfredse" med rådgivningen.*

Det er heller ikke her muligt at lave en stikprøvemåling, idet borgernes data kun bruges til internt brug for at sikre deres anonymitet. Dog har boligrådgivningen selv lavet en telefonisk stikprøvemåling i forbindelse med midtvejsevalueringen, der viser, at knap 95 % af de borgere, som har været i kontakt med boligrådgivningen, er "tilfredse" eller "meget tilfredse" med rådgivningen. Ved begge de to undersøgelser skal det bemærkes, at de ikke kan betegnes som uvildige, da det er boligrådgivningens eget personale, der har lavet undersøgelserne.

- *Boligrådgivningen har afholdt 2 generelle informationsmøder ved boligrådgivningens opstart om rådgivningens arbejde.*

I foråret 2003 afholdt boligrådgivningen 2 opstarts- og temamøder i samarbejde med ældrerådene på Indre Østerbro og i Indre By. På møderne deltog henholdsvis 50 og 23 borgere, hvoraf størstedelen var borgere fra de to bydele

- *Boligrådgivningen har taget initiativ til 2-3 informationsmøder/temamøder på større arbejdspladser i samarbejde med personaleklubber eller fagforeninger.*

Boligrådgivningen har i 2004 afholdt 2 fyraftensmøder i FOA's seniorklub med i alt 152 deltagere. Lone Skriver, udlejningschef for KAB, var med ved begge møder.

- *Boligrådgivningen har afholdt 2 generelle temamøder vedrørende seniorbofællesskaber.*

Boligrådgivningen har i 2003 og 2004 i alt holdt 2 stormøder om bofællesskaber for ældre københavnere. I alt har 250 borgere deltaget og vist stor interesse for konceptet. BÆK har efterfølgende bidraget til opstart af netværksgrupper, der arbejder for oprettelse af seniorbofællesskaber.

- *Boligrådgivningen har i projektperioden taget kontakt til lokalblade, blade og aviser vedrørende arrangementer eller anden information om boligrådgivningens arbejde*

Boligrådgivningen har været repræsenteret i adskillige aviser, lokalblade og enkelte tidsskrifter. Rådgivningen har 11 gange annonceret i lokalblade i forbindelse med arrangementer, og er blevet omtalt i større og mindre artikler i alt 23 gange. Omtalen har været i lokalblade, i gratisaviser og i både Jyllands Posten og Berlingske Tidende. Boligrådgivningen har også arbejdet med at formidle sit budskab gennem andre medier. Der er blevet produceret en

informationsvideo om ældre- og plejeboliger, og der er blevet sat et teaterstykke op om at flytte på plejehjem.

- *Boligrådgivningen har bistået netværksgrupper, fx vedrørende seniorbofællesskaber i deres opstartsfasen, fx ved 2-3 møder med netværksgrupper.*

Boligrådgivningen har oplevet stor interesse for seniorbofællesskaber ved de afholdte store møder, men da der endnu ikke er konkrete muligheder i København, har boligrådgivningen kun deltaget i 1 netværksmøde om bofællesskaber med en gruppe interesserede borgere. Mødet blev afholdt i marts 2005. Ulla Moulvad fra BiC planlægger at videreføre netværksmøderne efter boligrådgivningens ophør.

- *Boligrådgivningen har mindst én gang deltaget som oplægsholder ved eksternt arrangement/konference på ældreområdet.*

Leder af boligrådgivningen, Pia Rasmussen, har ved flere lejligheder deltaget som oplægsholder ved forskellige arrangementer på ældreboligområdet. Herunder kan nævnes:

- Et møde i samarbejde med en indretningsarkitekt om "Boligindretning", hvordan flytter man fra stort til småt?
- Et arrangement om "Den gode seniorbolig": Hvad skal man se på, når man overvejer hvilken bolig, man gerne vil blive gammel i
- Et møde i samarbejde med LLO om "Boligen og økonomien"
- Samarbejde med KAB om "Boligmuligheder i de almene boligselskaber"
- Oplæg om "Boliger for ældre i København". Hvilke boligtyper findes der i København, hvilke fordele og ulemper er der ved de forskellige typer? Ældre- og plejeboliger, hvor henvender man sig?

- *En række interessenter vurderer, at boligrådgivningen udgør en væsentlig/kompetent samarbejdspartner, herunder har betydning for ældre i kommunen omkring boligspørgsmål.*

Boligrådgivningen har haft mange forskellige samarbejdspartnere undervejs, som udgør relevante interessenter på ældre- og boligområdet. Herunder kan nævnes: Ældre Sagen, Pensionisternes Samvirke, LLO, Ældreånderne i København, boligselskaberne KAB, AKB og 3B. Ved en rundspørge i forbindelse med denne evaluering er flere af disse samarbejdspartnere blevet spurgt om deres holdning til BÆK.

Der er enighed om, at boligrådgivningen har været en væsentlig og kompetent samarbejdspartner. Man fremhæver, at medarbejderne har haft en bred viden på området, har arbejdet engageret og har været gode til at udnytte muligheder for nye fremstød samt til at samarbejde med flere interessenter.

De adspurgte interessenter vurderer ligeledes, at boligrådgivningen har haft betydning for de ældre i København. Nogle af de adspurgte mener, at boligrådgivningen med fordel kunne være nået ud til flere borgere, blandt andet gennem radioprogrammer. Man mener dog, at rådgivningen har været af stor betydning for de ældre, der har været i kontakt med den.

Alle adspurgte beklager, at rådgivningen lukker.

- *Succeskriteriet for den særlige etniske indsats er, at der er fremkommet en viden, fx som målgruppe-analyse, kvalitativ undersøgelse vedr. ældre etniske borgeres ønsker og krav til boligen i alderdommen.*

Boligrådgivningen har været i kontakt med 5 forskellige etniske grupperinger i København, herunder borgere med tilknytning til: Iran, Indien, Pakistan, Tyrkiet og Kina. Boligrådgivningen har opnået en vigtig viden om og god fornemmelse for, hvilke problemstillinger der

optager disse borgere. Dette vil blive gennemgået mere detaljeret i evalueringens næste afsnit.

- *Et yderligere succeskriterium er, at der har fundet uforpligtende samtaler sted, fx fokusgruppesamtaler med deltagelse af ældre etniske omkring bofællesskaber.*

Boligrådgivningen har i foråret 2003 deltaget i en række fokusgruppemøder arrangeret af Københavns Kommune. Ved møderne bidrog boligrådgivningen med oplysninger og informationer om boligmarkedet og boligrådgivningens tilbud i øvrigt.

- *Der er afholdt 2-3 foredrag for etniske ældre, fx i samarbejde med etniske organisationer.*

Der er afholdt adskillige møder for borgere med anden etnisk baggrund end dansk. Ud over de første møder i år 2003 er der endvidere arrangeret 2 rundvisninger i ældre- og plejeboliger, ligesom boligrådgivningen som nævnt har fået produceret en 12 min. lang video, der på forskellige sprog informerer om ældreboliger og plejeboliger. Videoen kan ses og downloades på Københavns Kommunes hjemmeside: www.kk.dk/boligkatalog.

4. Ny viden

I oplægget til projektet står der, at et af boligrådgivningens formål er at indsamle og videreformidle eventuel ny viden på ældreboligområdet. Det er endvidere besluttet, at det er et formål med evalueringen at indvinde denne viden, så den kan blive et aktiv for Sundhedsforvaltningen og andre aktører på området. De følgende sider har til formål at kortlægge noget af den erfaring, som boligrådgivningen har erhvervet sig via kontakten med borgerne.

4.a Hvem henvender sig?

Af de borgere, som har henvendt sig til boligrådgivningens individuelle rådgivning for at få hjælp til deres boligsituation, har et overtal været enlige ældre, ligesom flertallet af dem har været kvinder. Størstedelen af henvendelserne kommer fra borgere, som er over 65 år. Ved de generelle temamøder gør det samme sig gældende: De fleste af de borgere, som har deltaget i undersøgelser ved møderne, er kvinder, og de fleste deltagere er mellem 65 og 75 år.

De fleste borgere, der har henvendt sig til boligrådgivningen personligt, bor i etageejendomme og langt de fleste i almene eller private lejelejligheder. Meget få bor i ejerlejligheder eller i hus. Som nævnt er der flest borgere fra Indre Østerbro og Indre By, der har været i kontakt med rådgivningen. Både borgere, der ønsker at flytte, og borgere, der på nuværende tidspunkt ønsker at blive i deres bolig, har kontaktet rådgivningen. Ud over de ældre borgere har en række yngre børnefamilier kontaktet rådgivningen for at blive skrevet op i boligrådgivningens byttekartotek.

4.b Hvilke ønsker har borgerne?

Ikke alle borgere kontakter boligrådgivningen, fordi de har konkrete ønsker om at fraflytte deres nuværende bolig. Flere henvender sig med mange forskellige spørgsmål om deres muligheder og rettigheder på boligområdet. Spørgsmålene handler om økonomiske forhold, vilkår for ældreboliger, vilkår for seniorbofællesskaber etc. Mange borgere har givet udtryk for, at de er glade for at have en uafhængig organisation som boligrådgivningen at henvende sig til. En del har også brugt boligrådgivningen som en hjælp til at forstå henvendelser fra myndigheder, som borgerne mener, er kringlet formuleret.

Endelig er der den store gruppe af ældre, der henvender sig, fordi de ønsker at flytte fra deres bopæl. Der er flere årsager til, at borgerne ønsker at flytte.

Adgangsforhold til lejligheden: De fleste ønsker at flytte, fordi de har eller forventer at få problemer med adgangsforholdene til deres lejlighed. De ønsker derfor oftest at flytte til lejligheder, der ligger i stuen, på 1. sal eller i ejendomme med elevator. Opfattelsen af, hvad en tilgængelig lejlighed er, afhænger af borgernes nuværende situation. Borgere, der allerede har problemer, er mere villige til at flytte ind i en stuelejlighed, mens borgere, der forventer, at de muligvis i en fjern fremtid vil få behov for bedre adgangsforhold, foretrækker en 1. sals lejlighed. Der er en udbredt uvilje mod at flytte i stuelejligheder, som ældre borgere opfatter som utrygge og mere udsatte for larm.

Boligens størrelse: En del af de ældre borgere henvender sig til boligrådgivningen, fordi de ønsker at flytte i en mindre lejlighed. Dette har flere årsager: Lejligheden kan være dyr eller svær at opvarme, den er for stor at vedligeholde eller har en for dyr husleje. Nogle nævner det urimelige i at have så meget plads, når mange unge familier mangler større lejligheder. Der er særligt 2 problemer for de ældre, når de prøver at finde en passende mindre lejlighed: Den er mindre, men ikke tilsvarende billigere. Eller de mindre lejligheder, som børnefamilierne bor i, er ikke ældreegnede. Denne problematik vil blive taget op senere.

Økonomien: Der er to klare hovedårsager til, at de ældre oplever økonomiske problemer: Deres indtægter falder, eller deres lejlighed bliver dyrere at bo i. Den første gruppe oplever lavere indtægter i forbindelse med overgang til pension, ægtefælles dødsfald etc. Det behøver ikke være problemer, der opstår lige efter ændring af status, men måske først nogle år efter, når økonomiske reserver er opbrugt. Endvidere oplever flere af borgerne - især dem, der bor i private lejeboliger - at stadigt stigende huslejer gør det sværere for dem at blive boende.

Andre årsager: Endelig nævnes en række andre forhold som årsag til ønsket om at flytte: Uenigheder med naboer eller udlejer, støj fra naboer eller fra gaden eller ønsker om at bo i bofællesskab. Det kan også skyldes, at borgerne ikke bryder sig om det kvarter, de bor i.

5. Barrierer for mobilitet

Boligrådgivningen har været i kontakt med mange borgere de forløbne år, der ønsker at flytte i en mindre lejlighed eller blot ønsker at få råd og vejledning på boligområdet. Det har således været boligrådgivningens dobbelte formål både at rådgive ældre på området og at være med til at øge mobiliteten på boligområdet i København. Ser man på rådgivningens funktion som oplyser og rådgiver, må den siges at have været en stor succes. Rådgivningen har været i kontakt med langt flere borgere end forventet, der har været arrangeret flere generelle informationsmøder end planlagt, og en meget stor del af de adspurgte borgere er tilfredse med den vejledning, de har fået. De fleste af dem oplyser også, at de føler, at der er sat en handleplan i gang, der kan hjælpe dem til at flytte.

Ved gennemgangen af de opskrevne i bytteformidlingen ved udgangen af 2004 lavede boligrådgivningen en stikprøvekontrol for at undersøge, hvor mange der havde fundet ny bolig. 180 borgere blev kontaktet, og af dem var 36 % flyttet efter rådgivning og opskrivning i bytteformidlingen. På trods af rådgivningens eksistens er der dog stadig mange borgere, der oplever problemer med at flytte fra store lejligheder til mindre og/eller mere ældrevenlige lejligheder. Rådgivningen har undervejs samlet en vigtig viden om, hvilke barrierer der besværliggør denne mobilitet.

Årsagen til, at mange ældre ikke flytter, er, at det er svært for dem at finde en lejlighed, de finder egnet. De ældre har en række ønsker, som ofte kan være svære at få opfyldt:

- De vil gerne sidde billigere i den nye lejlighed, hvilket ofte er svært, da mange nye velegnede lejligheder er relativt dyrere og derfor koster det samme, selv om de er mindre. Ofte er de nye lejligheder dyrere end lejlighederne, de ældre allerede har
- De ældre vil gerne flytte til eller inden for visse bydele, hvor det er sværere at finde lejligheder
- De ældre ønsker at flytte til bestemte boligselskaber, hvor der er meget lang ventetid
- De ældre ønsker ikke at flytte i en stuelejlighed, men foretrækker ejendomme med elevatorer. De ejendomme er der kun få af i de bydele, hvor de ældre ønsker at bo.

I forhold til muligheden for at bytte med de unge børnefamilier, der står i boligrådgivningens kartotek, har der vist sig en række specifikke problemer:

- De unge familier bor ofte på 2., 3. eller 4. sal, hvilket ikke er praktisk for de ældre
- De ældre, der bor i meget store lejligheder, ønsker oftest ikke at flytte ind i lejligheder under 100 m². De unge familier bor oftest i mindre lejligheder
- Lejlighederne, som de ældre har boet i, moderniseres af udlejer, hvilket bevirker, at unge familier som regel ikke har råd til at flytte ind, eller de foretrækker at købe lejligheder.

I forbindelse med de ældre, der har haft kontakt med boligrådgivningen angående seniorbofællesskaber, er det også særligt økonomien, der udgør en barriere mellem borgerne og en ændret boform. Seniorbofællesskaber er ofte nybyggeri eller ombyggede boliger, hvorfor huslejerne ikke harmonerer med mange menneskers budget.

Endvidere er der en række ældre borgere, som oplyser, at de ikke kan overskue selve flytningen. Efter at have sat sig ind i, hvilke muligheder der er - eller ikke er - virker selve flytningen som en for besværlig opgave for dem, og de giver op. Flere vælger i stedet at vente på at blive godkendt til en let ældrebolig, ældrebolig eller plejebolig.

Som hovedbarrierer kan nævnes:

- Mangel på ældreegnede boliger
- For dyre ældreegnede boliger
- Mangel på elevatorer i eksisterende ejendomme
- Urealistiske forventninger fra de ældres side
- Frygten for at bo i stueetagen
- Dyre moderniseringer af de ældres lejligheder, der gør dem umulige at bytte
- Mangel på fysisk og mentalt overskud til at klare en flytning.

5. a Boligrådgivningens indsats

Boligrådgivningen har særligt arbejdet med den del af problematikken, der eksisterer på borgersiden: nemlig borgernes urealistiske forventninger eller manglende viden på området. Man har hjulpet de ældre til at få et realistisk billede af deres muligheder og et bedre kend-

skab til deres støttemuligheder i forbindelse med boligen. Som beskrevet i midtvejsevalueringen er vejen fra 1) ønsket om at flytte over 2) indsigten i boligmarkedet til 3) en endelig flytning både svær, kaotisk og skuffende for mange af de ældre borgere. Det er derfor en proces, der tager tid, og det vil være svært at se resultaterne af boligrådgivningens arbejde med det samme.

Der har dog været arbejdet med mange sider af problemstillingen undervejs:

- Der har været individuel rådgivning til borgere, som ønsker at flytte
- Der har været rådgivning til borgere, der har gjort det muligt for dem at blive i deres bolig
- Der har været generelle informationsmøder, hvor man forhåbentlig også når ud til borgere, der endnu ikke har haft konkrete flytteovervejelser
- Man har holdt oplæg og foredrag ved lejligheder, hvor andre parter har været til stede og således synliggjort problemet
- Man har endvidere via boligrådgivningens eget byttekartotek forsøgt at formidle kontakt mellem unge og ældre borgere, som ønsker at skifte bolig.

5. b Forslag

Et fortsat arbejde med at rådgive og støtte de ældre borgere, for derved også at fremme en holdningsændring blandt dem, synes at være nødvendig for at hjælpe dem til en bedre bolig og samtidig øge mobiliteten på boligmarkedet.

Ønsker man imidlertid også at arbejde videre med nogle af de forhindringer, der ligger i vejen for de ældre, peger resultaterne fra boligrådgivningens materiale på flere muligheder. Med det udgangspunkt, at det ikke er muligt at ændre prisniveauet i København, kunne man arbejde videre med nogle af de andre områder:

- De ældres forestillinger om bydele.

Mange borgere ønsker at forblive i Indre by og Indre Østerbro, fordi de forestiller sig, at andre bydele ikke vil være lige så gode at bo i. Her kan arbejdes tredelt med:

1. De konkrete muligheder for og tilbud til ældre i de andre bydele
2. De andre bydeles omdømme og image
3. Borgernes opfattelser af livet i de enkelte bydele.

- Elevatorer

Mange mindre lejligheder på 2., 3. og 4. sals niveau kunne gøres ældrevenlige ved etablering af elevatorer.

- Stuelejligheder

Der kan arbejdes med at sikre lejligheder i stueplan både mod larm og indbrud, samtidig med at der arbejdes med en holdningsændring blandt de ældre i forhold til deres eventuelle fordomme om stuelejligheder.

- Byt og flyt

Til et bolig-bytte kartotek tilføjes den regel, at de yngre står for flytningen af begge lejligheder. Mange unge vil være interesserede i en stor lejlighed alligevel, og de ældre vil få hjælp til flytningen.

6. Ny viden i forhold til den etniske indsats

Boligrådgivningen har som nævnt været i kontakt med flere grupper af borgere med anden etnisk baggrund end dansk. Disse gruppers viden, ønsker og behov kan ikke slås over én kam, men en række omstændigheder er fælles for flere af dem:

- Der er en mangel på viden blandt disse borgere, hvad angår rettigheder og muligheder på ældreområdet i København, herunder særligt pensions- og tilskudsordninger
- Der er en mangel på viden, hvad angår tilbud om ældre- og plejeboliger samt seniorbofællesskaber
- Blandt de borgere, som rådgivningen har været i kontakt med, er der intet ønske om seniorbofællesskaber, mens flere borgere efterlyste tilskudsordninger i forbindelse med pleje af familiemedlemmer
- Der er et ønske om at få halalkød i forbindelse med madudbringning
- Der er intet reelt ønske om repatriering. Borgerne ønsker at blive sammen med deres børn og børnebørn og mener heller ikke, at de vil kunne klare sig økonomisk i oprindelseslandet. Mange frygter ikke at kunne komme på besøg i Danmark pga. den opstramning af indrejsevilkår, der gælder især for borgere fra 3. verdenslande.

Boligrådgivningen har endvidere gjort sig en række erfaringer i forhold til kommunikationen med gruppen af ældre borgere med anden etnisk baggrund end dansk.

- For at etablere denne bedste kontakt med grupperne kan det være vigtigt at kontakte dem personligt via fremstående medlemmer af gruppen, som formidler kontakten videre
- Skriftligt materiale skal udarbejdes på de pågældende gruppers modersmål og gerne med illustrationer for også at formidle til eventuelle analfabeter
- Der skal tages hensyn til kulturelle forskelle i forhold til mødested, tid og deltagerens sammensætning. Fx ønsker visse grupper, at møderne er kønsopdelte, ligesom der kan være tradition for, hvor man mødes og diskuterer.

Boligrådgivningens midtvejsevaluering giver udtryk for, at meget arbejde skal gøres for at få en bedre kommunikation med disse grupper. Mange møder er gået med at udrede personlige økonomiske spørgsmål, før boligrådgivningen kunne komme på banen med sine oplysninger. Dette peger på to forhold:

- Der skal sættes effektivt ind med almen oplysning om regler og rettigheder på ældreområdet i København, ligesom den individuelle kontakt mellem kommunen og de ældre borgere med anden baggrund skal lettes, så problemer løses i rette regi.
- Informationen til ældre borgere med anden etnisk baggrund skal målrettes, således at man tager udgangspunkt i gruppens ønsker og behov.

Kilder

Redegørelse om møder v. Pia Rasmussen, april 2005

Statusrapport for Boligrådgivningens arbejde, marts 2005

Fakta Ark, Pia Rasmussen, november 2004

Statusrapport for Boligrådgivningens arbejde, september 2004

Midtvejsevaluering af Boligrådgivningen for Ældre i København v. Pia Rasmussen, 2003

Oplæg til rådgivningens arbejde, Pia Rasmussen, BiC, SUF Bestillerkontoret, december 2002

UDARBEJDET AF ANTROPOLOG KRISTINE NIELSEN FOR

SUNDHEDSFORVALTNINGEN

KØBENHAVNS KOMMUNE

APRIL 2005